

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	13
Land:	Kosovo
Kilde:	Landinfo
Titel:	Temanotat. Kosovo - klageadgang på politiet.
Udgivet:	8. december 2008
Optaget på baggrundsmaterialet:	13. januar 2009

Temanotat

Kosovo – klageadgang på politiet

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Arbeids- og inkluderingsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Rapportene er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2008

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgaten 33 A
Postboks 8108 Dep
N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

Fax: 23 30 90 00

E-post: mail@landinfo.no

www.landinfo.no

SUMMARY

This report describes current procedures for filing of complaints against the Kosovo police. The establishment of the *Police Inspectorate of Kosovo* (PIK) has paved way for substantial improvements in the procedural handling of serious allegations of police misconduct. Whereas PIK has an independent mandate, it is sectioned under the Ministry of Interior (MoI). The MoI *Police General Director* holds primary responsibility for the final arbitration of disciplinary punishment. Pending remaining appointments to central positions, the new procedures are not yet fully implemented.

SAMMENDRAG

Basert på skriftlige og muntlige kilder tar notatet for seg systemet for klageadgangen på politiet i Kosovo. Etableringen av *Police Inspectorate of Kosovo* (PIK) innebærer en betydelig forbedring av systemet for behandling av alvorlige klager mot politiet i Kosovo. PIK er et uavhengig organ, men underlagt Innenriksdepartementet og den endelige illeggelsen av disiplinærstraff ligger hos politiets øverste embetsmann. Systemet er ikke fullt ut implementert, da det avventes utnevnelser til sentrale stillinger.

INNHold

1. Innledning	5
2. Etableringen av Police Inspectorate of Kosovo (PIK)	7
2.1 Med OSSEs bistand	7
2.2 Uavhengig status	7
2.3 Rekruttering	7
2.4 Opprinnelig opplæring	8
2.5 Implementering	8
3. Oppgavene til Police Inspectorate of Kosovo	9
3.1 Inspektørrollen	9
3.2 Etterforskningsrollen	10
4. Police Internal Investigations Unit (PIIU), tidligere PSU	12
4.1 PIKs vurdering av PSU – 2007	12
5. Vurdering av Police Inspectorate of Kosovo	14
5.1 Uavhengighet?	14
5.2 Avviste saker	14
5.3 Grensegangen mindre alvorlige – alvorlige klager	14
5.4 Klageadgangen for de involverte	14
5.5 Manglende implementering	14
6. Kilder	15

1. INNLEDNING

Dette temanotatet er i basert på skriftlige kilder i hovedsak fra Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa, (OSSE), og *Police Inspectorate of Kosovo (PIK)*. Notatet er også basert på informasjon innhentet gjennom samtaler i Pristina i oktober 2008.

Notatet tar sikte på å gi en redegjørelse for klageadgangen på politiet i Kosovo.

Klageadgangen på politiet i Kosovo er under utvikling. I februar 2008 ble det vedtatt en ny politilov¹ og en ny lov for *Police Inspectorate of Kosovo (PIK)*².

Det nye lovverket skiller seg ikke vesentlig fra tidligere regelverk gitt under UNMIKs administrasjon. Det er etablert både et internt organ hos politiet som tar seg av mindre alvorlige disiplinære brudd, *Police Internal Investigative Unit (PIIU)*, og et uavhengig organ, *Police Inspectorate of Kosovo (PIK)*, som tar seg av alvorligere disiplinære brudd. PIK har i tillegg til en etterforskerrolle overfor politiet også en inspektørrolle overfor politiet.

PIIU var tidligere kjent som *Professional Standard Unit (PSU)*.

Politoloven regulerer gjennom artiklene 46 og 47 hva som anses som alvorlige og mindre alvorlige disiplinære brudd. Politilovens artikler 48 og 49 regulerer hvilke sanksjoner som kan ilegges for alvorlige og mindre alvorlige disiplinære brudd:

Article 46

Serious Disciplinary Offences

A Police Officer or a civilian staff member commits a serious disciplinary offence if he or she actually, attempt to commit, assist another to commit or incites another to commit any of the following:

- a) serious discreditable conduct;*
- b) serious insubordination;*
- c) serious improper disclosure of information;*
- d) corrupt practice;*
- e) serious abuse of authority;*
- f) improper use of fire arms;*
- g) excessive use of force;*
- h) serious damage to police property;*
- i) misuse of alcohol and other intoxicating substances;*
- j) sexual harassment while in service;*
- k) discriminatory actions on the basis of age, gender, sexual orientation, ethnicity or religion;*
- l) sexual abuse and exploitation of any individual; and*
- m) criminal conduct.*

¹ Law on Police 03/L035 av 20.02.2008.

² Law on Kosovo Police Inspectorate 03/L036 av 20.02.2008.

Article 47

Minor Disciplinary Offences

A Police Officer or a civilian staff member commits a minor disciplinary offence if he or she actually, attempt to commit, assist another to commit or incites another to commit any of the following:

- a) minor discreditable conduct;*
- b) minor insubordination*
- c) neglect of duty;*
- d) minor improper disclosure of information;*
- e) minor abuse of authority; and*
- f) minor damage to police property; or improper wearing of uniform and improper personal appearance.*

Article 48

Serious Disciplinary Measures

A Police Officer or civilian staff member that committed a serious disciplinary offence shall be liable to one of the following penalties:

- a) dismissal;*
- b) reduction in rank;*
- c) removal from the position of command;*
- d) suspension without pay from 30 to 60 days; and/or*
- e) a deduction of 20 to 30 percent of one month's gross salary, up to two months.*

Article 49

Minor Disciplinary Measures

A Police Officer or civilian staff member that committed a minor disciplinary offence shall be liable to the following penalties:

- a) verbal reprimand;*
- b) written reprimand;*
- c) a deduction not exceeding 20 percent of one month's gross salary, up to three months;*
- d) suspension without pay for a maximum 30 days; and/or*
- e) disciplinary transfer.³*

Det ble i april 2006 opprettet et eget klageorgan kalt *Human Rights Advisory Panel* som mottar klager på MR-brudd fra UNMIKs side, herunder UNMIK-politiet.⁴

³ Politiloven av 20.08.2008.

⁴ Se UNMIK regulation 2006/12: "On the Establishment of the Human Rights Advisory Panel".

2. ETABLERINGEN AV POLICE INSPECTORATE OF KOSOVO (PIK)

2.1 MED OSSEs BISTAND

Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) har vært ansvarlig for prosjektet for etableringen av *Police Inspectorate of Kosovo* (PIK). Organet skulle være et utøvende organ for Innenriksdepartementet (*Ministry of Internal Affairs*). PIK skulle ansvarliggjøre politiet og kontrollere det organisatoriske arbeidet til *Kosovo Police Service* (KPS)⁵.

Det finnes andre tilsvarende organer på Balkan med samme navn, men PIK er forskjellig både med hensyn til oppgaver og metodikk.

Arbeidet med etableringen av PIK startet i 2005, og er inspirert av prinsippene og standardene til *European Code of Police Ethics* (ECPE)(OSCE 2007).⁶ PIK skal etter det opplyste være organisert etter mønster fra tilsvarende organ i Storbritannia (Hoxha, intervju oktober 2008).⁷

2.2 UAVHENGIG STATUS

PIK etablerer sivile kontrollmekanismer på grunnlag av to primære prinsipper – *accountability and transparency* – ansvarliggjøring og åpenhet (OSCE 2007). PIK viser til at de er et uavhengig organ underlagt Innenriksdepartementet. Institusjonen er fysisk og juridisk adskilt fra *Kosovo Police* (KP) (Hoxha, intervju oktober 2008).

2.3 REKRUTTERING

Pr. oktober 2008 var det 37 inspektører og etterforskere ansatt i PIK. Det er et minimumskrav for ansettelse i inspektørstillingene at vedkommende har en universitetsutdannelse på masternivå. Det blir foretatt en særlig bakgrunnssjekk av søkerne. Da Landinfo besøkte PIK i oktober 2008 var to av de ansatte bosnjaker. Tidligere hadde det også vært tre serbiske ansatte, men to sluttet etter Kosovos uavhengighetserklæring, mens en sluttet grunnet et bedre arbeidstilbud. Det ble vist til at PIK ikke kunne ansette flere nye medarbeidere, da disse nå må gjennomgå en særlig 30 dagers opplæring/trening, noe PIK ikke hadde mulighet for å gjennomføre ennå (Hoxha, intervju oktober 2008).⁸ Det er Landinfos inntrykk at mange av de ansatte ved PIK er unge og nyutdannende fra Universitetet i Prishtinë/Priština. Et lite mindretall av de ansatt kommer fra stillinger i politiet.

⁵ Nå Kosovo Police, jf. ny politilov. Nettstedet til Kosovo Police kan finnes her: <http://www.kosovopolice.com/>.

⁶ ECPE er gitt av EU Committee of Ministers, Recommendation (2001)10 of the Committee of Ministers to member states.

⁷ Hoxha er leder for PIKs etterforskningsenhet; en av to enheter i PIK, se <http://www.ks-gov.net/ipk/?pid=4> [lastet ned 27.11.2008] PIK ledes av Chief Executive Officer Enver Rustemi. Rustemis CV (på albansk) kan gjenfinnes her: <http://www.ks-gov.net/ipk/?pid=10> [lastet ned 27.11.2009]. Han har erfaring både fra Kosovo Liberation Army (KLA) og Kosovo Protection Corps (KPC). Informasjon om det britiske systemet kan finnes her: <http://inspectrates.homeoffice.gov.uk/hmic/> [lastet ned 27.11.2008].

⁸ Se Lovens artikkel 7 som viser til at juridisk utdannelse foretrekkes.

2.4 OPPRINNELIG OPPLÆRING

I tillegg til en særlig grundig bakgrunnssjekk av alle jobbkandidater til PIK, etablerte OSCE et eget treningsprogram for de nytilsatte. I løpet av en seksmåneders periode fikk de ansatte både undervisning i rapportskriving, gjeldende regelverk, ledelsesteori og praksis samt erfaring fra å arbeide operativt med inspeksjoner. Det var fokus på utvikling av integritet og profesjonalitet. Opplæringsprogrammet startet i juni 2006 (OSCE 2007).

2.5 IMPLEMENTERING

Etableringen av PIK startet i 2005, og var opprinnelig planlagt å være operativ fra desember 2007. Nytt lovgrunnlag for PIK ble vedtatt i februar 2008.⁹ PIK er ikke fullt ut operativ grunnet manglende utnevning av medlemmer til *Senior Police Appointments and Discipline Committee*.¹⁰ PIK venter også på utnevningen av en *Police General Director*.¹¹ Komiteen skal behandle anbefalingene fra PIK, og politidirektøren skal ha endelig beslutningsmyndighet i forhold til alvorlige disiplinærbrudd. Se rapportens punkt 3.2 for mer informasjon om betydningen av denne komiteen og politidirektøren.

⁹ Law on Kosovo Police Inspectorate 03/L036 av 20.02.2008. Ved vedtakelse av denne loven opphørte UNMIK regulation 2005/54 å gjelde.
http://www.unmikonline.org/regulations/unmikgazette/02english/E2005regs/RE2005_54.pdf [lastet ned 28.11.2008].

¹⁰ Se lovens kap. X, artikkel 32 flg.

¹¹ Vedkommende er øverste embetsmann/kvinne for politiet i Kosovo. Utnevnelsen har trukket i langdrag. Det synes å være en særlig sterk politisk dragkamp mellom de ulike regjeringspartiene omkring denne utnevnelsen.

3. OPPGAVENE TIL POLICE INSPECTORATE OF KOSOVO

PIK har to hovedoppgaver.¹² Den første oppgaven består i å kontrollere utøvelsen av politimyndighet på politistasjoner/-avdelinger rundt om i Kosovo. PIK skal undersøke hvorvidt politiet utøver sin myndighet på en effektiv måte og i samsvar med gjeldende lov. Dette er inspektørrollen. Den andre oppgaven består i å etterforske alle anklager om alvorlig maktmisbruk hos KP-tjenestemenn i alle posisjoner. Dette er etterforskningsrollen (OSCE 2007).¹³

I samsvar med disse to oppgavene er det etablert to enheter i PIK.¹⁴

PIK ledes av en *Chief Executive Officer*.¹⁵ Hver av avdelingene ledes av en *Director*.

PIK har et eget budsjett under Innenriksdepartementet.¹⁶

Inspektørenes myndighet og ansvar er regulert i loven om PIK, art. 14.

3.1 INSPEKTØRROLLEN

PIK skal gjennomføre 12 til 14 inspeksjoner i året. Det benyttes særlig utarbeidede protokoller for det arbeidet inspektørene skal gjøre i forhold til å innhente og analysere informasjon. Hver ordinær inspeksjon fokuserer på ett tema, men det skal innhentes informasjon fra flere kilder. Det skal være fokus på effektivitet, kostnadsutnyttelse samt overholdelse av lover og internasjonale standarder. Rapporten som skal utarbeides på bakgrunn av undersøkelsen, skal inneholde hovedanbefalinger. Rapporten skal likeledes være balansert, og anbefalingene skal være oppnåelige. Essensen i de ulike rapportene skal sammenholdes i PIKs årsrapport. Ifølge OSCE er fordelene med et slikt system at det skapes åpenhet omkring politiet. Åpenheten bidrar til å generere positive krefter for endring og reform. Temavise inspeksjoner bidrar videre til økt brukervennlighet både for PIKs ansatte og dem som skal følge opp anbefalingene. Anbefalingene kan danne grunnlag for internasjonal assistanse på særskilte felt. Systemet gjør det også mulig å se hvordan positiv utvikling blir generert.

PIK utarbeidet seks interimrapporter i 2006, mens det tilsvarende tallet for 2007 var åtte (OSCE 2007).

Det gjennomføres både regulære og irregulære inspeksjoner. De regulære er planlagt ved inngangen av året. De irregulære inspeksjonene utføres ved behov. Landinfo fikk i oktober 2008 opplyst at det bl.a. hadde blitt foretatt inspeksjon av KPs materiell og bygg i forbindelse med Kosovos uavhengighetserklæring. Det er Innenriksdepartementets oppgave å følge opp og implementere anbefalingene.¹⁷

¹² Se loven om PIK, artikkel 12 og 13.

¹³ Se lovens artikkel 10.

¹⁴ Se lovens art. 5.

¹⁵ Se loven om PIK, artikkel. 7.2 følgende. Vedkommende utnevnes av *Senior Public Appointment Commission*.

¹⁶ Se loven om PIK, art. 8.

¹⁷ Hoxha nevnte at departementet allerede hadde fulgt opp anbefalingen om å bytte ut de for store firehjulsdrevne kjøretøyene med personbiler.

PIK gjennomførte også en irregulær inspeksjon i tilknytning til demonstrasjonen i Prishtinë/Priština i februar 2007 som krevde to demonstranternes liv.¹⁸

Loven om PIK, kapittel fem og seks, regulerer ordinære og ekstraordinære inspeksjoner.¹⁹

3.2 ETTERFORSKNINGSROLLEN

Med utgangspunkt i forskning omkring ansvarliggjøring av politiet og inspirert av de europeiske standardene er PIKs etterforskningsrolle basert på at alvorlige klager mot politiet må behandles av en institusjon som er uavhengig av politiets egen organisasjon. Dette systemet innebærer betydelige endringer i forhold til det eksisterende klagesystemet der alle klager ble behandlet av polititjenestemenn. Med etableringen av denne etterforskningsrollen hos PIK vil alle klager bli vurdert og registrert. Dersom PIK finner at klagen er underbygget, vurderes det om den innebærer et kriminelt forhold, et alvorlig disiplinært brudd eller et mindre disiplinært brudd. Som i det tidligere systemet vil klager som innebærer kriminelle forhold bli oversendt til påtalemyndigheten for videre oppfølging. Anklager om mindre disiplinære forhold, vil PIK sende til KPs *Police Internal Investigative Unit* (PIIU, tidligere PSU). Denne enheten består av et team av særlig utvalgte polititjenestemenn, se punkt 4.

Dersom klagen inneholder anklager om alvorlige disiplinære brudd, og PIK finner at klagen er underbygget, blir saken oversendt til *Senior Police Appointments and Discipline Committee*. Denne komiteen er et uavhengig og representativt organ som skal være ansvarlig for disiplinære høringer.²⁰

Komiteen har myndighet til å avgjøre om den aktuelle tjenestemannen er skyldig og anbefale en straff. Bare politidirektøren kan ilegge straffen (OSCE 2007).²¹ Det er ifølge opplysninger fra PIK slik at politidirektøren kan velge om han/hun vil ilegge disiplinærstraff eller ikke. Dersom vedkommende ikke ilegger slik straff, kan Innenriksministeren kreve en forklaring på denne avgjørelsen. Dersom en tjenestemann blir ilagt disiplinærstraff, kan vedkommende bringe saken inn for retten. PIK kan anbefale suspensjon eller forflytting av tjenestemann som er under etterforskning.²² Disse anbefalingene er så langt blitt fulgt (Hoxha, intervju oktober 2008).

¹⁸ Demonstrasjonen ble arrangert av Vetevëndosja. I årsrapporten for PIK for 2007 gjøres det rede for de funnene PIK gjorde og hvilke anbefalinger PIK har gitt KP. Se sidene 13 – 65. Det blir også gjort rede for to andre ekstraordinære inspeksjoner i tilknytning til utnevnelser til stasjonssjefer innen KP og KPs rettsmedisinske laboratorium.

¹⁹ Se Loven om PIK, artikkel 16 flg.

²⁰ Det er utarbeidet en egen forskrift knyttet til utnevnelsen av medlemmene i denne komiteen. Den er satt sammen av høyere embetsmenn fra kommunene og fra hvert departement. Hver enkelt sak blir behandlet av en nemnd bestående av fem av komiteens medlemmer. Medlemmene skal ikke behandle klager fra sine egne kommuner.

²¹ Vedkommende er øverste embetsmann/-kvinne for politiet.

²² Etterforskningen følges opp av PIK i forhold til overholdelse av tidsfrister, og holder klageren informert.

Enheten i PIK som etterforsker klager mot politiet har eksistert i ett år, og har 19 ansatte. Det ble vist til at typiske overtredelser som klassifiseres som mindre alvorlige er prosedyrefeil (Hoxha, intervju oktober 2008).

I perioden 01.10.2007 til 01.10.2008 hadde PIK mottatt 1781 saker, hvorav 325 saker var knyttet til saker mot etniske serbiske polititjenestemenn i KP som er suspendert etter at de har nektet å jobbe under myndighetene i et uavhengig Kosovo. Media skal ifølge direktøren for etterforskerenhet i PIK, Valdet Hoxha, ha fokusert på at dette totalt er et stort antall saker, men Hoxha mente dette i hovedsak er grunnet en god klageadgang, også i saker der retten bør eller skal benyttes. Noen klagesaker var i tillegg rettet mot flere tjenestemenn.

OSCE viser til at dette klagesystemet har mange fordeler. Det legges i denne sammenhengen vekt på at PIK er et sivilt og uavhengig organ. Et slikt sivilt organ vil ha bedre anledning til å innhente forklaringer fra polititjenestemenn mot andre tjenestemenn, særlig overordnede. Organet vil være effektivt i bekjempelsen av korrupsjon. Den forbindelsen det er mellom inspektørrollen og etterforskerrollen gjør at forhold som PIK blir kjent med vedrørende overgrep blant polititjenestemenn i tilknytning til inspeksjoner, kan bli håndtert umiddelbart. Organet har også myndighet til å etterforske høyt plasserte polititjenestemenn innen KP (OSCE 2007).

Loven om PIK, kapitel syv, åtte og ni, regulerer etterforskningen av KP-tjenestemenn.²³

PIKs etterforskning av klager mot politiet startet 01.10.2007. Forut for oppstarten hadde det vært et intensivt treningsprogram i 24 uker.

OSCE har vært ansvarlig for distribusjon av informasjon omkring klageadgangen på politiet til Kosovos husstander (PIK 2007).

²³ Se Loven om PIK, artikkel 22 flg.

4. POLICE INTERNAL INVESTIGATIONS UNIT (PIIU), TIDLIGERE PSU

Med den nye politiloven og loven for PIK fra februar 2008, er hoveddelen av de oppgavene som tilfalt PSU nå lagt til *Police Internal Investigations Unit (PIIU)*.²⁴ Klager på mindre alvorlige forhold rettet mot de øverste ansatte i politiet, *Police Director General, Deputy Director eller Assistant Director* skal ikke behandles av PIIU. PIIU skal rapportere til *Police Internal Disciplinary Commission* som avgjør om det er begått et disiplinært brudd. Klager på beslutninger fattet av *Police Internal Disciplinary Commission* kan bringes inn for *Police Commission on Appeals*. Beslutninger som er tatt av politiet i disiplinærsaker skal innen fem dager rapporteres til PIK.²⁵

4.1 PIKs VURDERING AV PSU – 2007

Som en del av deres ordinære inspeksjoner i 2007, har PIK sett på hvordan Professional Standard Unit (PSU) fungerte. PSU fikk overført ansvar og myndighet for etterforskningen av klager mot polititjenestemenn i KPS fra UNMIK-politiet i oktober 2005. PSU hadde i 2006 totalt 92 ansatte i seks regioner og ved hovedkontoret. Staben bestod av 16 sivile etterforskere og 76 KPS-tjenestemenn. De sivilt ansatte i PSU vil bli forflyttet, og innklagede polititjenestemenn vil bli etterforsket av andre polititjenestemenn som har en høyere grad enn den innklagede.

I PIKs årsrapport for 2007 vises det til hvordan mange klager på polititjenestemenn blir håndtert uformelt ved at en overordnet polititjenestemann gjennomfører en samtale mellom klager og den innklagede. Disse sakene blir ikke registrert. Denne manglende registreringen skal ha blitt avhjulpet av *Administrative Direction 2006/9*²⁶ som fastslår at alle klager skal sendes til PIK for registrering i et eget dataarkiv. PIK anbefaler uansett at politiet registrerer alle klager; små og store.

Etter at klagen er mottatt skal PSU behandle saken innen 60 dager. Når det regionale PSU har ferdigstilt etterforskningen, blir saken med anbefaling sendt til *The Directorate of Professional Standard*, nå *Police Internal Disciplinary Commission* for endelig avgjørelse. Direktoratet kan avvise klagen, eller videresende klagen med anbefaling om disiplinærstraff til *Deputy Commissioner* for endelig avgjørelse av skyldspørsmålet og utmåling av straff.

PIK opplyste videre at klager mot beslutninger fattet i PSU kan henvises til *Complaints Board*, nå *Police Commission on Appeals*. Klagefristen er åtte dager. Klagerådet består av 43 senior politi som inngår i ulike panel på fem personer. Dette innebærer at hele systemet fra behandling av klagen samt ankebehandlingen blir håndtert av KP- tjenestemenn. Det finnes ikke klageadgang utenfor systemet.

²⁴ Se loven om PIK, art. 23. 1.

²⁵ Se loven om PIK, art. 23.2.

²⁶ UNMIK Administrative Direction 2006/9. Tilgjengelig fra http://www.unmikonline.org/regulations/unmikgazette/02english/E2006ads/ADE2006_09.pdf [lastet ned 28.11.2008]

PIK fant at PSU hadde dårlige arbeidsforhold. Kontorfasilitetene var dårlige, de hadde for få ansatte, og de hadde ikke tilgang til tilstrekkelig antall kjøretøy, noe som hindret deres mobilitet. Omstruktureringen syntes å ha svekket stabens moral og redusert effektiviteten. PIK var også kritisk til utvelgelsen og opplæringen av tjenestemennene i PSU. Det kreves kun lavere utdanning og ingen forutgående særlig opplæring av PSU-ansatte.

PIK fant videre at PSU synes å opptre i samsvar med KPs *Police and Procedure Manual*. PIK anbefalte imidlertid at det bør gjennomføres en undersøkelse av i hvilken grad overordnede polititjenestemenn misbruker disiplinsystemet.

I løpet av 2007 var det en markant økning i antallet klager til klagerådet, og det var samtidig langt flere av dem som innklaget disiplinærstraff som fikk medhold av klagerådet.²⁷ PIK mente at disse tallene gir grunn til bekymring i forhold til opprettholdelsen av offentlig tillit til disiplinærsystemet og at de bør undersøkes nærmere.

PIK fant også at PSUs statistikkføring ikke var tilfredsstillende. Det var manglende tall for saker under etterforskning, og antall saker som ble ferdigstilt innen 60 dagers fristen. PSU har også lagt frem ulike tall for antall saker som ble håndtert. Tall for 2006 viser både 346 saker og 854 saker (PIK 2007).²⁸

US Department of State viser til at PSU skal ha åpnet 460 saker med 678 KP-tjenestemenn involvert i 2007. De fleste sakene gjaldt ulovlig fravær, misbruk av makt, soving på jobben og etiske brudd. Ved utgangen av 2007 var 376 saker løst. 76 ble funnet grunnløse og 9 saker ble henlagt grunnet oppsigelse fra den aktuelle polititjenestemannen. Det ble funnet at det var grunnlag for disiplinære sanksjoner i 299 saker. Sanksjonene strakk seg fra avskjedigelse til midlertidig suspensjon og pålagt opplæring. I september 2007 var det totalt 185 saker under etterforskning i saker knyttet til brudd på straffeloven. Mange av disse ansatte ble suspendert fra sine stillinger i påvente av en rettslig avgjørelse (US Department of State 2008).

PIK var også kritisk til at *Directorate of Professional Standards* verken har noen skriftlig manual eller noe strategidokument utover *KPS Policy and Procedure Manual* (PIK 2007).

²⁷ 74,1 % av klagen til klagerådet fikk medhold, og disiplinærstraffen ble opphevet.

²⁸ PIK (2007) har en detaljert statistikk over sanksjonsfordelingen av de 854 sakene. 48 ble oppsagt, 87 ble suspendert med lønn, 5 ble satt ned i grad, 13 ble overført til annen tjeneste, mens 91 ble ilagt andre typer sanksjoner. 130 ble funnet ikke skyldig, 67 saker er under etterforskning, 85 saker er under innledende etterforskning og 50 saker er blitt returnert til lavere nivå for oppfølging. 278 polititjenestemenn ble ilagt disiplinærsanksjon i 2006.

5. VURDERING AV POLICE INSPECTORATE OF KOSOVO

5.1 UAVHENGIGHET?

PIK er underlagt Innenriksdepartementet, og den endelige illeggelsen av disiplinærstraff ligger hos politiets øverste embetsmann. Dette er etter Landinfos oppfatning forhold som bidrar til å svekke PIKs uavhengige status. Etableringen av PIK innebærer imidlertid en betydelig forbedring av systemet for behandling av klager mot politiet i Kosovo.

5.2 AVVISTE SAKER

Dersom PIK mener at klagen ikke inneholder opplysninger som tilsier at det er begått noen disiplinære overtramp, vil saken bli avvist. En sentralt plassert observatør som Landinfo snakket med i oktober 2008, mente at det var eksempler på at PIK hadde avvist klager som ikke burde vært avvist, men eventuelt oversendt til KPs PIIU.²⁹

5.3 GRENSEGANGEN MINDRE ALVORLIGE – ALVORLIGE KLAGER

Dersom PIK mener at klagen inneholder opplysninger som tilsier at det er begått grove/alvorlige disiplinære feil, skal PIK behandle saken videre. Den ovenfor nevnte sentralt plassert observatøren mente imidlertid at PIK hadde oversendt klager til KPs PIIU som var så alvorlige at de ikke burde vært sendt tilbake til politiet.³⁰

Politiloven regulerer gjennom artiklene 46 og 47 hva som anses som alvorlige og mindre alvorlige disiplinære brudd. Bestemmelsene fremstår som detaljerte, men det vil alltid være åpent for tolkninger.

5.4 KLAGEADGANGEN FOR DE INVOLVERTE

Det skal bemerkes at den klageadgangen som finnes i systemet gjelder for den innklagede. Det er ingen klageadgang for den som rapporterer om et disiplinært brudd dersom klagen blir avvist.

5.5 MANGLENDE IMPLEMENTERING

Implementeringen av systemet med etterforskerrollen til PIK er avhengig av utnevnelser av en politidirektør og de som skal ikle posisjonene i *Senior Police Appointments and Discipline Committee*. Så lenge disse utnevnelser ikke har funnet sted, kan ikke systemet med klagebehandlingen fungere etter intensjonene. Landinfo har p.t. ingen informasjon om når disse utnevnelser vil finne sted. Når det gjelder utnevnelser av politidirektøren, synes det å være en politisk dragkamp mellom regjeringspartiene.

²⁹ Vedkommende ønsket ikke å stå frem offentlig. Det er Landinfos oppfatning at vedkommende har innsikt i og forutsetninger for å vurdere PIKs arbeid på dette feltet.

³⁰ Landinfo vil bemerke at PIK samtidig må avvente at systemet for behandling av alvorlige disiplinærsaker blir fullt ut implementert.

6. KILDER

Skriftlige

- OSCE (2007, July). *Police Inspectorate of Kosovo Implementation Project OSCE Mission In Kosovo*. Pristina: OSCE. Tilgjengelig fra http://www.ks-gov.net/ipk/docs/PIK_Implementation_Project_Briefing_Notes.pdf [lastet ned 20.11.2008]
- Kosovo Police (KP). Tilgjengelig fra <http://www.kosovopolice.com/> [lastet ned 27.11.2008]
- Law on Police, 03/L-035 (2008). Tilgjengelig fra http://www.assembly-kosova.org/common/docs/ligjet/2008_03-L035_en.pdf [lastet ned 27.11.2008]
- Law on Kosovo Police Inspectorate, 03/L- 036 (2008). Tilgjengelig fra http://www.assembly-kosova.org/common/docs/ligjet/2008_03-L036_en.pdf [lastet ned 24.11.2008]
- Police Inspectorate of Kosovo. Tilgjengelig fra <http://www.ks-gov.net/ipk/> [lastet ned 27.11.2008]
- PIK (2008). *Annual Report 2007*. Pristina: PIK. Tilgjengelig fra http://www.ks-gov.net/ipk/docs/Raporti_Vjetor_2007.pdf [lastet ned 27.11.2008]
- UNMIK regulations. Tilgjengelig fra <http://www.unmikonline.org/regulations/unmikgazette/02english/Econtents.htm> [lastet ned 28.11.2008]
- US Department of State (2008, 11 March). *Country Reports on Human Rights Practices – Serbia (includes Kosovo)*. Washington, DC: US Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2007/100583.htm> [lastet ned 27.11.2008]

Muntlige

- Director Valdet Hoxha, Police Inspectorate of Kosovo (PIK). Intervju i Pristina oktober 2008.
- Sentralt plassert observatør i Pristina som ikke ønsket å stå frem offentlig. Intervju i Pristina oktober 2008.